

ZÁPIS Z 14. MIMOŘÁDNÉHO JEDNÁNÍ KOMISE PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

30. 1. 2012

Přítomni: RNDr. P. Petřík, Ph.D. – předseda, Ing. P. Chalupa, Ing. V. Jarolímová, Mgr. R. Melichar, Mgr. M. Skalický, Mgr. I. Tureček, Ing. J. Žák
Z. Mutínská – tajemnice

Hosté: M. L. Iglo, Ing. J. Topinka, DrSc.

Omluvena: J. Sedmihradská

Nepřítomni: Ing. Z. Červinka, P. Jindřich

Program jednání:

1. Schválení programu jednání a určení zapisovatele

2. Zpracování souboru opatření/vyhlášky na postup v případě vyhlášení smogové situace

Jednání se uskutečnilo od 18:00 h. v zasedací místnosti Radnice II, Stankovského 1650.

1. Schválení programu jednání a určení zapisovatele

Program jednání byl rozeslán členům KŽP dne 15. 1. 2012. Nikdo z přítomných neměl další návrhy na zařazení do programu a předseda proto navrhl program schválit. Zapisovatelem byl navržen dr. P. Petřík.

Návrh usnesení: KŽP schvaluje program jednání na den 30. 1. 2012 a určuje zapisovatelem z jednání RNDr. Petra Petříka, Ph.D.

Hlasování: pro 6, proti 0, zdržel se 1 (dr. Petřík)

Návrh byl přijat.

2. Zpracování souboru opatření/vyhlášky na postup v případě vyhlášení smogové situace

Předseda KŽP požádal tajemnici komise o předložení podkladů k bodu 2 (porovnání s jinými městy, výsledky z AIM ve Středočeském kraji budou na konci ledna 2012) a seznámil členy s příspěvkem dr. Topinky k výsledkům měření (přílohou 1 tohoto zápisu). Byly diskutovány návrhy postupu z minulého jednání a předloženy zákonné limity v ochraně ovzduší:

Snižování primárních emisí prachu a navrhovaná opatření k jejich snižování jsou prioritou A.1 Středočeského kraje. Pro zabezpečení splnění jednotlivých priorit a cílů zpracovává Středočeský kraj **Krajský program snižování emisí Středočeského kraje, Krajský program ke zlepšování kvality ovzduší Středočeského kraje a Krajský regulační řád pro regulaci zdrojů znečišťování ovzduší na území Středočeského kraje.** Priority jsou závazné pro orgány kraje zejména při: vydávání povolení podle § 17 zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, vydávání integrovaných povolení podle § 13 zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, ve znění pozdějších předpisů, vydávání stanovisek podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Kompetence obce v oblasti ochrany ovzduší se stanoví podle zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění.

Obecní úřad:

- je dotčeným správním orgánem v územním, stavebním a jiném řízení podle stavebního zákona a vydává stanovisko pro účely kolaudačního souhlasu z hlediska ochrany ovzduší u malých stacionárních zdrojů,
- zpřístupňuje informace podle tohoto zákona a zvláštních právních předpisů,
- rozhoduje o vyměření poplatků za znečišťování ovzduší u malých stacionárních zdrojů podle § 19 odst. 6,
- nařizuje odstranění závad u malých spalovacích zdrojů podle § 12 odst. 1 písm. f), ukládá opatření k nápravě těchto závad podle § 38 odst. 1 a ukládá pokuty za nesplnění této uložené povinnosti,
- může vypracovat místní program ke zlepšení kvality ovzduší,
- může vypracovat místní program snižování emisí znečišťujících látek podle § 6 odst. 5,
- vyhláší signál upozornění, signál regulace k omezení emisí ze stacionárních zdrojů, které nepodléhají regulaci podle § 8 odst. 3, a k omezení provozu mobilních zdrojů znečišťování; pokud jde o zvláště velké, velké a střední stacionární zdroje, informuje o porušení povinností inspekci,

- vede evidenci malých stacionárních zdrojů, u nichž tento zákon stanoví ohlašovací povinnost, a poskytuje údaje z této evidence ministerstvu,
- vydává povolení pro činnosti, kde to stanoví zvláštní právní předpis, při kterých vznikají emise těkavých organických látek a které odpovídají kategorii malých ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší. Pro tyto látky může stanovit fugitivní emisní limit v závislosti na kvalitě ovzduší v daném místě.

Obecní úřad kontroluje:

- dodržování povinností provozovateli malých stacionárních zdrojů podle § 12 a § 19 odst. 16, za nedodržení povinností jim ukládá pokuty a nápravná opatření a rozhoduje o zastavení nebo omezení provozu těchto zdrojů,
- dodržování přípustné tmavosti kouře a přípustné míry obtěžování zápachem u provozovatelů malých stacionárních zdrojů a za nedodržení povinností ukládá pokuty,
- účinnost spalování, měření množství a rozsahu vypouštěných látek u malých spalovacích zdrojů podle § 12 odst. 1 písm. f); touto činností může pověřit odborně způsobilé právnické nebo fyzické osoby podle zvláštního právního předpisu, zákona č. 455/1991 Sb,
- dodržování povinností podle § 3 odst. 5 a za jejich porušení ukládá pokuty.

Obec může obecně závaznou vyhláškou:

- stanovit podmínky spalování suchých rostlinných materiálů podle § 3 odst. 5 nebo toto spalování zakázat; při stanovení podmínek obec přihlíží zejména ke klimatickým podmínkám, stavu ovzduší ve svém územním obvodu, vegetačnímu období a hustotě zástavby,
- zakázat některé druhy paliv pro malé spalovací zdroje znečišťování; seznam těchto paliv je uveden v příloze č. 11 k tomuto zákonu, Druh paliva: hnědé uhlí energetické, lignit, uhelné kaly a proplásky. Jedná se o méně kvalitní paliva s vyšším obsahem síry a příměsí dalších látek, které mají při jejich spalování nepříznivý vliv na kvalitu ovzduší.
- v oblasti opatření proti světelnému znečištění regulovat promítání světelných reklam a efektů na oblohu.

Bylo projednáno využívání ekonomických nástrojů/opatření, které jsou plně nebo částečně v kompetenci orgánů obce (viz seznam vyplývající dle z. č. 86/2002 Sb., tj. např. investice do energetických úspor obce, plynofikace a kontrola kotlů v lokálních topeništích, omezení nebo placení vjezdu vozidel do určitých částí města – nízkoe emisní zóny, podpora pěší a cyklo dopravy, snižování sekundární prašnosti z dopravy údržbou komunikací a výsadbou zeleně, podpora BAT, technicko-administrativní opatření u malých zdrojů, které nejsou předmětem regulací právními předpisy, prosazování podmínek ochrany ovzduší při zadávání veřejných zakázek, správné zemědělské praxe).

Návrh usnesení: KŽP doporučuje:

- 1. Zadat poptávkové řízení podle návrhu na rozbor prachových vzorků (příloha 2 zápisu).**
- 2. Na základě těchto výsledků měření zahájit jednání:**
 - a. se správními orgány Středočeského kraje k vyčlenění finančních prostředků na sledování základních parametrů kvality ovzduší (zejm. prachové částice, oxidy dusíku, CO a přízemního ozonu) a zavedení stálého informačního systému pro obyvatele Města Čelákovice,**
 - b. s institucemi disponujícími zařízeními na měření ovzduší, o možnosti spolupráce (zapůjčení, participace při měření atd.),**
 - c. s Krajským úřadem Středočeského kraje o možném zařazení nejvýznamnějších znečišťovatelů ve městě do tzv. regulačního registru.**
- 3. Navrhnout zlepšení mikroklimatu v mateřských školách (pořízení praček vzduchu).**
- 4. Zlepšit informovanost veřejnosti o stavu ovzduší (možnost zapojení škol do programu GLOBE, prezentace výsledků měření ovzduší na besedě, zveřejnění výstupů o celkovém zdravotním stavu občanů města). Interpretace získaných výsledků měření kvality ovzduší (Příloha 1) doporučujeme pro občany Čelákovice zveřejnit:**
 - a. ve Zpravodaji Města Čelákovice**
 - b. na webu města Čelákovice prostřednictvím kapitoly Životní prostředí**
 - c. formou srovnávací zprávy zpracované ZÚ se sídlem v Ostravě**
- 5. Zpracovat podklad pro RM, jehož výstupem bude prostřednictvím Informačního systému Životní prostředí na webu města a SMS Infokanálu**
 - a. přehledně informovat občany o aktuální kvalitě ovzduší v návaznosti na nejbližší měřicí stanice,**
 - b. o postupech, jak se chovat v době zhoršené kvality ovzduší.**

Hlasování: pro 7, proti 0, zdržel se 0

Návrh byl přijat.

Jednání Komise pro životní prostředí bylo ukončeno v 20:00 hodin.

Příloha č. 1 k zápisu z jednání Komise pro životní prostředí města Čelákovice z 30. 1. 2012

Výsledky pilotního monitorování ovzduší v Čelákovících

Zadání

Na základě doporučení Komise životního prostředí zajistil v době od 1. 11. do 6. 12. 2011 Městský úřad orientační měření hlavních škodlivin ve venkovním ovzduší na pěti vybraných místech v Čelákovících: Mateřská školka v Přístavní ulici, roh ulic Polské a Chodské, Zeyerova ulice, ulice V Prokopě a Masarykova ulice (křižovatka u lékárny Erika).

Měření provedla autorizovaná laboratoř Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě a měřicí místa byla vybrána tak, aby reprezentovala různé potenciální zdroje látek znečišťujících ovzduší. Odběry ovzduší probíhaly v každé lokalitě po dobu 7 dnů (zachycení týdenního cyklu) a měřené škodliviny zahrnovaly oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NO_x), ozon (O₃), prachové částice aerodynamického průměru < 10 μm (PM₁₀) a oxid siřičitý (SO₂). Kromě toho se měřila řada meteorologických parametrů, které mají na znečištění ovzduší značný vliv (teplota, tlak, rychlost a směr větru a relativní vlhkost).

Naměřené hodnoty koncentrací znečišťujících látek byly porovnány s platnou legislativou, tj. Nařízením vlády č. 42/2011 Sb., o sledování a vyhodnocování kvality ovzduší.

Výsledky

Výsledky měření ukázaly, že největším problémem našeho města je prašnost PM₁₀, která byla opakovaně překročena ve všech sledovaných lokalitách. Nejvyšší překročení zákonného limitu pro PM₁₀ bylo naměřeno v rezidenční lokalitě na zahradě rodinného domu na rohu ulic Polská – Chodská, kde bylo překročení ve 2 ze 7 sledovaných dnů více než trojnásobné. Naopak k nejnižšímu překročení (cca 20%) došlo na Masarykově ulici. Hodnoty koncentrací ostatních měřených látek byly hluboko pod zákonnými limity a nepředstavují tedy pro naše město zásadní problém.

Jak tedy interpretovat překročené hodnoty prašnosti PM₁₀ a jaká opatření navrhnout pro zlepšení kvality ovzduší v našem městě? K tomu je třeba značné opatrnosti a zejména dalších přesnějších měření a to z následujících důvodů:

1. Měření probíhala v době inverzního charakteru počasí, kdy k překračování limitů PM₁₀ docházelo na většině měřicích stanic rozmístěných na celém území státu (viz internetové stránky Českého hydrometeorologického ústavu – <http://www.chmi.cz>). Naměřené místní hodnoty tak odrážejí do jisté míry dopady klimatické situace přesahující místní specifické podmínky.

Z tohoto hlediska tedy nejsou získané výsledky specifické pro naše město.

2. Je třeba si uvědomit, že hodnocení samotné hmotnosti PM₁₀ neříká takřka vůbec nic o velikostním a chemickém složení naměřených prachových částic. Tyto parametry jsou ale pro objektivní posouzení možných zdravotních rizik naprosto zásadní. Z epidemiologických i dalších dat je totiž známo, že menší částice mající malou hmotnost, ale větší schopnost pronikat do plic a v případě těch nejmenějších částic i do dalších orgánů jsou nejnebezpečnější. Stejně tak chemicky inertní částice např. uhlíku jsou méně rizikové než částice obsahující karcinogenní polycyklické aromatické uhlovodíky nebo toxické kovy.

Proto si myslím, že i když provedený orientační monitoring byl jistě užitečný z hlediska identifikace hlavního problému ovzduší v Čelákovících, tj. prachových částic PM₁₀, je třeba se při hodnocení možných dopadů na lidské zdraví zdržet unáhlených závěrů, které se z aktuálně provedených měření nabízejí. Např., že hlavním problémem jsou lokální topeniště (viz nejvyšší hodnoty PM₁₀ v rezidenční lokalitě) a naopak, že doprava nepředstavuje žádný problém (viz nejnižší výsledky PM₁₀ na Masarykově ulici, tehdy také inverze už ustupovala). Totéž platí i pro emise z průmyslových zdrojů, které při porovnání hodnot PM₁₀ mohou vypadat nevýznamně. Může se totiž stát, že nižší hodnoty PM₁₀ zahrnují mnohem nebezpečnější jemné a ultrajemné částice než hodnoty vyšší odpovídající hrubým částicím snadno zachycenými v horních dýchacích cestách.

Další navržené kroky

Analyzovat velikostní a chemické složení PM₁₀ a teprve poté uvažovat o účinných regulačních opatřeních vůči jednotlivým zdrojům znečištění. Proto doufám, že pro tak důležitou věc se v městském rozpočtu najdou i v dalším období potřebné finanční prostředky.

Ing. Jan Topinka, DrSc.

12.1.2012 Čelákovice

Příloha č. 2 k zápisu z jednání Komise pro životní prostředí města Čelákovice z 30. 1. 2012

Návrh na provedení chemického rozboru prachových částic v Čelákovících

Proč měřit:

Na základě prvotní hrubé informace o vlivu emisí z průmyslových a dalších zdrojů na kvalitu vnějšího ovzduší v Čelákovících je možno přistoupit k detailnějšímu měření specifických polutantů v prachových částicích.

Co měřit:

Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU), toxické kovy.

Kde měřit:

Měření by se mělo provést na čtyřech místech v katastru Čelákovic. Přesné určení jednotlivých míst musí vycházet ze stávajících zdrojů znečištění, zejména průmyslových, přičemž jeden měřicí bod by měl být mimo jejich dosah. Konkrétní umístění měřících sond by mělo být provedeno po konzultaci s odbornou firmou, která měření zajistí.

Kdy měřit:

Je všeobecně známo, že výrazně vyšší znečištění nastává v období zimních inverzí. Bylo by proto žádoucí provést měření ještě v měsíci únoru 2012, neboť pozdější termín by mohl vést k podhodnocení skutečného znečištění v průběhu zimy.

Kdo bude měřit a za kolik:

Jedna kampaň by měla zahrnovat změření osmi vzorků, tj. odebíraných dvakrát po sobě na čtyřech místech. Kriteriem ve výběrovém řízení by vedle ceny a kvality měla být schopnost provést měření flexibilně v únoru 2012. Cena za balík osmi vzorků včetně obsluhy, dopravy a všech výstupů by se podle předběžných zjištění měla pohybovat kolem 100 tis. Kč včetně DPH, tj. v rámci schválené rozpočtové kapitoly Města Čelákovice na monitoring ovzduší v roce 2012.